

ธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

Good Governance in E- Government Procurement Process of
the Sub-district Administrative Organizations in Chiang Mai Province

สุวารินทร์ จอมคำ¹ และจิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์²
Suwarin Jomkham and Jirawat Metasuttirat

Received: February 11, 2021

Revised: March 29, 2021

Accepted: April 01, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับธรรมาภิบาล 2) ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และ 3) ปัญหาและเสนอแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่น 0.965 กับกลุ่มตัวอย่าง 252 คน จากประชากรทั้งหมด 623 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย คำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ปัญหาที่พบคือ เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานงบประมาณในการดำเนินการยังเป็นตัวกำหนดวิธีการจัดซื้อจัดจ้าง หน่วยงานยังมีการผูกขาดกับผู้รับจ้างรายเดิม อำนาจในการตัดสินใจจัดซื้อจัดจ้างยังคงเป็นของผู้บริหาร สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล พบว่า ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการติดตามประเมินผลการผลการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลให้แก่

¹⁻² มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding author, email: suwarin_456@hotmail.com, Tel. 061-6297922

ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง ควรมีการพัฒนา ระบบและจัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างให้ง่ายต่อการใช้งาน

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล, การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ, องค์การบริหารส่วนตำบล, จังหวัดเชียงใหม่

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of good governance; 2) procurement process factors; and 3) problems and proposing guidelines for enhancing good governance in the electronic government procurement process of the Subdistrict Administrative Organization in Chiang Mai Province. This study was quantitative research by distributing questionnaires with the confidence of 0.965. The sample group was 252 people out of a total population of 623 people by simple random sampling. Taro Yamane's formula was used to calculate. The statistics used in the data analysis are frequency, percentage, mean, standard deviation, T test and Pearson's correlation coefficient. The results showed that 1) the level of good governance in the government procurement process by electronic system of the Sub-District Administrative Organization in Chiang Mai Province was at the highest level; 2) the electronic government procurement process factors related to the level of good governance in the electronic government procurement process of the Sub-District Administrative Organization in Chiang Mai Province were at a moderate correlation with statistical significance at the 0.05; and 3) the problems were found that the staff still lack knowledge and understanding of the operation, lack of coordination between budget departments in the implementation which were also determination of the procurement method. The agency also had a monopoly on the original contractor. The power to make procurement decisions remained with management. For the guidelines for enhancing good governance, it was found that training should be provided to develop knowledge on procurement regulations for workers. Procurement performance should be monitored and evaluated. There should be building knowledge and understanding about the principles of good governance for executives and staff. There should be providing opportunities for people to participate in procurement. The system should be developed and a procurement manual should be made easy to use.

Keywords: Good Governance, Government Procurement, Subdistrict Administrative Organization, Chiang Mai Province

บทนำ

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างมีกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งนำไปใช้ปฏิบัติ ซึ่งจะมุ่งเน้นให้เกิดความโปร่งใสให้ผู้ประสงค์จะเสนอราคาต่อภาครัฐมีโอกาสแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม และส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ประกอบกับรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการปฏิรูประบบราชการ โดยมุ่งเน้นในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยสนับสนุนกระบวนการทำงานให้มีความรวดเร็ว โปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงานพัสดุเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานของภาครัฐ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ ครบถ้วน และทันต่อเวลา จำเป็นต้องสร้างความโปร่งใสในการทำงาน โดยกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังได้นำระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์ที่สำคัญคือเพื่อเพิ่มความโปร่งใส ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ช่วยประหยัดเวลา ลดข้อผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานลดความยุ่งยากซับซ้อนของการปฏิบัติงานในระบบ และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องใช้ระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงานพัสดุภายใต้ตามกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดเอาไว้กระบวนการจัดหาพัสดุตลอดจนการนำรายละเอียดข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างบันทึกในระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่จะทำให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างบรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นไปด้วยความถูกต้อง เหมาะสม ขอบด้วยระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ทั้ง 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ในการปฏิบัติงานในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการดำเนินการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง ในระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง แต่กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ยังจำเป็นต้องมีผู้เกี่ยวข้อง เช่น หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้าง หัวหน้าเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ คณะกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงาน เป็นต้น ย่อมส่งผลต่อการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของหน่วยงานนั้น ๆ อาจมีการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง เริ่มต้นจากการให้ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้ประกอบการโดยการร่วมกันเพื่อริเริ่มเสนอและจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อของบประมาณจากภาครัฐ ซึ่งเป็นผลให้การจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานของรัฐบางแห่งอาจมีผู้ประกอบการรายเดียวเป็นผู้ผูกขาดประจำในการจัดทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ (ตรีเพชร จิตรมทิมา, 2562) มีการปิดบังข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างให้แก่ผู้ค้ารายอื่น ทำให้คุณภาพของงานหรือพัสดุไม่ได้มาตรฐาน ไม่เกิดความคุ้มค่าในการจัดซื้อ

จัดจ้าง ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินงานงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล (ณัชฐนนท ทวีสิน และธรรตพงศ์ วงษ์สวัสดิ์, 2561) และนำไปสู่การถูกทักท้วงจากหน่วยตรวจสอบ ได้แก่ สำนักงานการตรวจสอบเงินแผ่นดิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2561) และที่สำคัญการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ยังพบการสมยอมราคาและมีการตกลงราคาที่มีผลประโยชน์ตอบแทนกัน (ธวัช ชัยแก้ว, 2550) จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาระดับธรรมาภิบาล ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และศึกษาถึงปัญหาและเสนอแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เป็นการป้องกันปัญหาการทุจริต และให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในการบริหารงานด้านพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการวิเคราะห์ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดจากแนวคิดตามทฤษฎีอื่น ๆ ตำราวิชาการ บทความ เอกสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและจากการศึกษาข้อมูลแนวคิดทฤษฎี โดยมีกรอบแนวคิดของการวิจัย ตัวแปรอิสระ ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ 4 ด้าน คือ 1) การทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง 2) การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง 3) การทำสัญญา 4) การบริหารสัญญา และตัวแปรตาม ระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ 6 ด้าน คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า สมมติฐานของการศึกษามีดังนี้

1. ระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง 252 คน จากประชากรทั้งหมด 623 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย คำนวณตามสูตรของ Taro Yamane (1973) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

ธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์	\bar{X}	S.D.	ระดับธรรมาภิบาล	อันดับ
1 หลักนิติธรรม	4.41	0.721	มากที่สุด	1
2 หลักคุณธรรม	4.29	0.696	มากที่สุด	6
3 หลักความโปร่งใส	4.40	0.713	มากที่สุด	3
4 หลักการมีส่วนร่วม	4.36	0.700	มากที่สุด	4
5 หลักความรับผิดชอบ	4.41	0.650	มากที่สุด	2
6 หลักความคุ้มค่า	4.33	0.692	มากที่สุด	5
รวม	4.37	0.695	มากที่สุด	

ระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.37) เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละหลัก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (\bar{X}

= 4.41) รองลงมา ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.41$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.40$) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.36$) หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.33$) และหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์	\bar{X}	S.D.	ระดับธรรมาภิบาล	อันดับ
1 การทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง	4.42	0.689	มากที่สุด	1
2 การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง	4.32	0.742	มากที่สุด	3
3 การทำสัญญา	4.40	0.695	มากที่สุด	2
4 การบริหารสัญญา	4.30	0.764	มากที่สุด	4
รวม	4.36	0.723	มากที่สุด	

ระดับปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา ได้แก่ การทำสัญญา ($\bar{X} = 4.40$) การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{X} = 4.32$) และการบริหารสัญญา ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ

2.1 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์หาระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ทดสอบโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) โดยการทดสอบทางเดียว (One-Sample test)

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

Test Value : = 4.2								
ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	Std. Error Mean	95% CI of Mean	t	df	Sig (2-tailed)
ความสำเร็จธรรมาภิบาล	252	4.38	0.266	0.017	0.14–0.21	10.593	251	.000*

*P < .05

การวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) โดยการทดสอบทางเดียว (One-Sample test) เพื่อทดสอบระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.38 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.266 ค่า (t-test) 10.593 มีค่า significance เท่ากับ .000 โดยใช้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ทดสอบกับค่า Test value พบว่าระดับธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	r	p-value	ระดับความสัมพันธ์
การทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง	กับธรรมาภิบาล	.540*	0.000	ปานกลาง
การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง	กับธรรมาภิบาล	.545*	0.000	ปานกลาง
การทำสัญญา	กับธรรมาภิบาล	.497*	0.000	ต่ำ
การบริหารสัญญา	กับธรรมาภิบาล	.299*	0.000	ต่ำมาก
ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างฯ ในภาพรวม	กับธรรมาภิบาล	.642*	0.000	ปานกลาง

(n=252)

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวม กับระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ .642 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง

3. ปัญหาและเสนอแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 252 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและเสนอแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด

เชียงใหม่ จำนวน 74 คน ร้อยละ 29.37 และไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 178 คน ร้อยละ 70.63

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์	จำนวน	ร้อยละ
1. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ	25	33.78
2. การประสานงานระหว่างหน่วยงานในการจัดซื้อจัดจ้างยังขาดการประสานงานกัน	18	24.32
3. งบประมาณในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างยังเป็นตัวกำหนดวิธีการจัดซื้อจัดจ้างอยู่	11	14.86
4. หน่วยงานยังมีการผูกขาดกับผู้รับจ้างรายเดิมในกรณีการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง	8	10.81
5. อำนาจในการตัดสินใจจัดซื้อจัดจ้างยังคงเป็นของผู้บริหาร	5	6.76
6. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เสนอราคาหรือคู่สัญญาของหน่วยงาน	3	4.05
7. ระเบียบพัสดุมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ยากต่อการปฏิบัติงาน	2	2.71
8. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีไม่เพียงพอ	2	2.71
รวม	74	100.00

ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ประเด็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบ จำนวน 25 คน ร้อยละ 33.78 รองลงมา การประสานงานระหว่างหน่วยงานในการจัดซื้อจัดจ้างยังขาดการประสานงานกัน จำนวน 18 คน ร้อยละ 24.32 และงบประมาณในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างยังเป็นตัวกำหนดวิธีการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ จำนวน 11 คน ร้อยละ 14.86

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อเสนอแนะใด ที่จะทำให้ธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ประสบความสำเร็จมากขึ้น

ข้อเสนอแนะใด ที่จะทำให้ธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ประสบความสำเร็จมากขึ้น	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดให้มีการอบรมพัฒนาให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้มากขึ้น	30	40.54
2. มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างให้มากขึ้น	15	20.27
3. มีการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยการเพิ่มความรู้และให้ศึกษาระเบียบมากยิ่งขึ้น	9	12.16
4. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ที่มากยิ่งขึ้น	7	9.46

ข้อเสนอแนะใด ที่จะทำให้ธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ประสบความสำเร็จมากขึ้น	จำนวน	ร้อยละ
5. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมากยิ่งขึ้น	6	8.11
6. ควรมีการพัฒนากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้ง่ายต่อการใช้งาน	4	5.41
7. ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้าง	3	4.05
รวม	74	100.00

ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับ คือ ประเด็นจัดให้มีการอบรมพัฒนาให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้มากขึ้น จำนวน 30 คน ร้อยละ 40.54 รองลงมา มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างให้มากขึ้น จำนวน 15 คน ร้อยละ 20.27 คน และมีการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยการเพิ่มความรู้อและให้ศึกษาระเบียบมากยิ่งขึ้น จำนวน 9 คน ร้อยละ 12.16

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่อยู่ใน ระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้มีการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างจากทั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในและหน่วยงานตรวจสอบภายนอก เช่น สำนักงานการตรวจสอบเงินแผ่นดิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี และได้มีการนำข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างที่ถูกต้องและเกิดความโปร่งใส อีกทั้งได้เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2561) ประกอบกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีการจัดทำการประเมินเกณฑ์ชี้วัด สำหรับการคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี (ธรรมาภิบาล) ประจำปี หรือการประเมินประสิทธิภาพผลการปฏิบัติราชการเพื่อกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษประจำปี โดยถือว่าการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งเป็นเรื่องที่ต้องมีการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดดังกล่าว เพื่อเป็นการกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลในทุกระดับได้มีการตื่นตัวในการรวมกันในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการส่วนท้องถิ่น จึงทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างปฏิบัติงานถูกต้องและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น ซึ่งข้อค้นพบเรื่องระดับธรรมาภิบาลนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของรินทร์ชิสา เกล็ดประทุมกานต์ และพงษ์เสถียร

เหลือองลงกต (2563) ที่พบว่า ผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์สามารถปฏิบัติตนตามหลักธรรมาภิบาลได้เป็นอย่างดีส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีประสิทธิผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างชัดเจน ดังนั้นหากผู้บริหารและบุคลากรขาดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแล้วย่อมส่งผลให้ประสิทธิผลการทำงานลดลงไปด้วย อย่างไรก็ตามในอีกด้านหนึ่ง สาเหตุที่ทำให้ระดับธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด ในทุกด้านนั้น อาจเป็นไปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามอาจให้ข้อมูลที่สูงกว่าความเป็นจริง เนื่องจากไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่แท้จริงมากนัก ส่งผลให้ระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งนักวิจัยที่สนใจในประเด็นดังกล่าวอาจใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาหาข้อเท็จจริงเชิงลึกต่อไป

2. ปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ได้นำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานจะเห็นว่าการจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปตามระเบียบ โดยมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนจัดซื้อจัดจ้างเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างต้องดำเนินการโดยผู้มีหน้าที่ต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้อื่นขอเสนอหรือคู่สัญญา มีการดำเนินการด้วยความโปร่งใส คุ่มค่า และตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในขั้นตอนการทำสัญญา ในส่วนของการลงนามในสัญญาจัดซื้อจัดจ้างจากข้อค้นพบ พบว่าความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลมีอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้แม้ว่าปัจจุบันการลงนามในสัญญาจะมีรูปแบบของสัญญาในระบบการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ลดโอกาสผิดพลาดของการลงนามในสัญญาได้ แต่ก็ยังไม่อาจป้องกันการทุจริตได้ทั้งหมดซึ่งเป็นสิ่งที่หน่วยตรวจสอบควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นขั้นที่สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นผู้ประกอบการรายเดิมที่เป็นผู้ผูกขาดในการทำสัญญาหรือไม่ สำหรับในขั้นตอนที่สำคัญที่ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ได้แก่ ด้านการบริหารสัญญา ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในระดับต่ำมาก อาจเป็นเพราะด้านการบริหารสัญญาเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ที่ต้องตรวจรับพัสดุตามสัญญาและบางครั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุอาจไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบพัสดุ อาจเกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่อาจขาดความโปร่งใสในการตรวจรับงานพัสดุ เนื่องจากมีผลประโยชน์แอบแฝงกับคู่สัญญาที่ตรวจรับงาน ประกอบหลักเกณฑ์และข้อระเบียบงานพัสดุมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความสับสนและขาดความเข้าใจในกฎระเบียบ เกี่ยวกับงานพัสดุนั้น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรกช อ่อนน่วม และณาน เรือนธรรมสิงห์ (2562) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละแห่งมีความสอดคล้องกันปัญหาด้านการจัดหาพัสดุยังมีปัญหามากในเรื่องความต้องการพัสดุ บุคลากรไม่ให้ความสำคัญในการวางแผน ด้านการบริหารสัญญา พบว่า การบริหารสัญญางานก่อสร้างไม่ตรงตามแบบที่ระบุไว้ในสัญญา เมื่อถูกตรวจสอบและพบข้อผิดพลาดองค์กรก็จะได้รับความเสียหาย

3. ปัญหาและเสนอแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องข้องโดยอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามกฎหมาย ทำให้ในบางครั้งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดความผิดพลาดได้ โดยหน่วยงานยังมีการผูกขาดกับผู้รับจ้างรายเดิม และอำนาจในการตัดสินใจจัดซื้อจัดจ้างยังคงเป็นของผู้บริหาร สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลพบว่า ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลให้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง ควรมีการพัฒนาระบบและจัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างให้ง่ายต่อการใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของเชษฐธิตา ชูแก้ว, ธนสุวิทย์ ทับทิมรัญรักษ์และสุคนธ์ เครือน้ำคำ (2560) พบว่า ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในระเบียบพัสดุส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบพัสดุอยู่ในระดับดี ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรค พบว่าประสิทธิภาพของระบบการจัดซื้อจัดจ้างนั้น มีระเบียบการปฏิบัติงานที่ยุ่งยากหลายขั้นตอนขาดความคล่องตัว ไม่มีความยืดหยุ่น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเร่งด่วนได้ นอกจากนี้ระเบียบไม่สามารถป้องกันการสมยอมในการเสนอราคาและระเบียบกำหนดให้พิจารณาคัดเลือกผู้เสนอราคาต่ำสุดทำให้สินค้าไม่มีคุณภาพมาใช้งาน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษาธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ทราบถึงระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาปัจจัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการแล้ว กลับพบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้านของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทำให้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญคือ พบว่า ด้านการทำสัญญา มีความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลอยู่ในระดับต่ำ เพราะว่าการจัดทำสัญญาที่ลงนามมักจะเป็นคู่ค้ารายเดิมกับหน่วยงาน และด้านการบริหารสัญญา มีระดับความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลต่ำมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุยังขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบพัสดุและอาจมีผลประโยชน์แอบแฝงกับคู่สัญญาและระเบียบพัสดุมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อย ทำให้ยากต่อการปฏิบัติงาน ข้อค้นพบทั้งสองประการนี้สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแผน และระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการทุจริตของภาครัฐได้ สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างควรมีจิตสำนึกและความตระหนักในหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ไม่แสวงหาประโยชน์แอบแฝงในการ

ปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ อันจะเป็นการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรกำหนดนโยบายและแผน รวมถึงระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อป้องกันการทุจริตจากกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะในสองด้านที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการทำสัญญาและด้านบริหารสัญญา เนื่องจากหากพิจารณารายการกระบวนการแล้วพบว่า มีระดับธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่ไม่สูงนักซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดการทุจริต นอกจากนี้ภาครัฐสามารถนำข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ศึกษาในบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่นี้ ไปประยุกต์ใช้เป็นสารสนเทศที่สำคัญได้

2. ภาครัฐควรมีการกำหนดกระบวนการติดตามและประเมินผลกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยภาคประชาชนและสำนักงานการตรวจสอบเงินแผ่นดิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี มากขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้าง มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษาวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อจะได้ทราบเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

2. ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีบริบทแตกต่างกัน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเภทอื่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น เพื่อให้สามารถเห็นถึงความแตกต่างของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละท้องถิ่น ในแต่ละพื้นที่และในแต่ละจังหวัดได้

เอกสารอ้างอิง

กรกร อ่อนน่วม และณาน เรื่องธรรมสิงห์. (2562). ปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 6(2), 222-233.

เชษฐธิตา ชูแก้ว, ธนสุวิทย์ ทับหิรัญรักษ์และสุนันท์ เครือน้ำคำ. (2560). ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง. ใน *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8* (น. 648-659). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- ณัฐนนท ทวีสิน และธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์. (2561). ธรรมนูญในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 4(2), 247-259.
- ตรีเพชร จิตรมहिมา. (2562). *การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตตามกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยศรีปทุม: คณะนิติศาสตร์.
- ธวัช ชัยแก้ว. (2550). *ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- “ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560”. (2560, 23 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 210 ง, หน้า 1-72.
- รินทร์ชิสา เกล็ดประทุมกานต์ และพงษ์เสถียร เหลืองอลงกต (2563). อิทธิพลของธรรมนูญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสาร มจร.สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 13-26.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2561). *แนวทางในการขับเคลื่อนหลักธรรมาภิบาลเพื่อสกัดกั้นการทุจริต*. เข้าถึงได้จาก http://www.nacc.go.th/more_news.php?cid=1634&filename=index
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper and Rows.

